

Til: Fakultetsstyret

Fra: Dekanen

Sakstype: Diskusjonssak

Møtesaksnr.: D-sak 2

Møtenr. 4/2015

Møtedato: 18. september 2015

Notatdato: 9. september 2015

Arkivsaksnr.:

Saksbehandler: Niels Christian Hervig, Dag Roar Nielsen, Mona Bjørbæk

Budsjettrammer 2016 og årsplan 2016-2018

Bakgrunn

Universitetsstyret vedtok 23. juni fordeling av antatt statsbevilgning for 2016, Statsbudsjettets post 50. 612,964 mill. kr er foreløpig stilt til disposisjon for HF, ev. justeringer vil komme etter Stortingets budsjettbehandling. Fakultetsstyret skal i sitt oktobermøte vedta fordelingen av midlene på HF. I dette møtet inviteres styret til å diskutere overordnede føringer og prioriteringer opp mot årsplanen. En stor del av fordelingen er gitt av fakultetets fordelingsmodell.

Fakultetet har per i dag et betydelig handlingsrom. Ved utgangen av 2014 hadde fakultetet et overskudd på knappe 70 millioner kroner på basisvirksomheten. Prognosene for 2015 antyder at dette nå vil ligge nærmere 100 millioner ved utgangen av året.

Som grunnlag for styrets diskusjon av hvordan styret vil bruke sitt handlingsrom vil dekanen framheve tre forhold:

- Hvordan skal budsjettsatsningene best ivareta allerede eksisterende føringer, særlig omstillingstiltak?
- Hvordan skal budsjettsatsningene gi vilkår for nye satsninger som framgår av fakultetets årsplan?
- Hvordan skal fakultetet håndtere dagens store overskudd?

De tre forholdene kan ikke ses uavhengig av hverandre. Det er også ønskelig at styret melder fra om det er sider ved budsjettet som ønskes bedre belyst før vedtak i oktober.

Omstilling

HF mottar siden 2013 varige og midlertidige omstillingsmidler fra Universitetsstyret. Bakgrunnen for tildelingen var en synliggjøring av hvordan HFs økonomiske handlingsrom i årene fram mot 2012 ble redusert til et punkt der reduksjonen i antall vitenskapelige stillinger var til hinder for en faglig kvalitetsutvikling i tråd med universitetets faglige prioriteringer.

Vilkårene ble ved tildelingen formulert slik: "... for å sikre en bærekraftig økonomi og faglig kvalitet i et lengre perspektiv, må fakultetet gjennomgå sammensetningen og bredden av fagtilbudet. Retningsgivende

for arbeidet er å oppnå mer robuste fagmiljøer gjennom bl.a. samarbeid og tverrfaglighet. Omstillingsmidler gis for å støtte opp under denne prosessen som et ledd i faglige prioriteringer.”

Blant tiltakene som er iverksatt, noen med fortsatt budsjettmessig virkning, er

- Faglige prioriteringer, ca. 100 millioner for å gjøre de forskningssterke fagområdene enda mer robuste
- Omstillingsmidler for å arbeide med EU finansiering
- Omstillingsmidler for å forskuttere tilsetning i faste vitenskapelige stillinger og dermed motvirke nedgang i årsverk
- Omstillingsmidler til frikjøp til arbeid med faglig konsentrasjon av studietilbudet.
- Omstillingsmidler til virksomhetsoverdragelse Folkemusikksamlingen.

I 2016 er drøye 11,5 mill. kr omstillingsmidler til fordeling. Dekanetet viser i det vedlagte budsjettnotatet til to hovedalternativer for fordeling av disse – enten å holde hele beløpet til fakultetsstyrets disposisjon eller å jevne ut svingninger i tildelingen til instituttene med deler av beløpet. Konsekvensene av begge alternativene framgår av notatet.

HF's årsplan 2016-2018

HF's årsplan har treårig perspektiv og er rullerende, med årlig oppdatering. HF's årsplan 2016-2018 baserer seg på UiO's årsplan 2016-2018, samt UiO's strategiske plan 2020. Videre heter det i saksfremlegget til Universitetsstyrets sak om årsplan 2016-2018 at:

«Oppfølging av SAB-rapporten¹ er det viktigste strategiske grepet som gjøres ved UiO, og SAB-gruppenes forslag vil prege årsplanene i mange år fremover. Noen tiltak kan iverksettes raskt, mens det for andre områder først er behov for avklaringer og konkretiseringer. Noen tiltak er tatt inn i denne årsplanen, for andre tiltak vil SAB-gruppen jobbe videre med å konkretisere forslag ytterligere.»

UiO's årsplan 2016-2018 er forenklet sammenlignet med foregående års planer. Bakgrunnen for endringene har vært å gjøre årsplanen til et bedre styringsverktøy for fakultetene. Endringene er gjort i dialog med fakultetene/dekanene.

Siden årsplanen er rullerende, er det fremdeles tiltak i HF's årsplan 2015-2017 (se vedlegg) som ikke enda er utført. Selv om disse tiltakene ikke gjentas i ny plan, er fakultetet forpliktet til å sørge for at vedtatte tiltak gjennomføres.

UiO's årsplan 2016-2018

UiO's årsplan 2016-2018 omfatter kun de områdene der det er viktig å oppnå endring. Tiltakene i årsplanen er strukturert i fire deler. I en del spesifiseres tiltak som skal gjennomføres i organisasjonen som helhet, mens tre deler spesifiserer tiltak som skal gjennomføres av fakultetene. Tanken er at styrets overordnede prioriteringer skal konkretiseres ytterligere i fakultetenes årsplaner, og de lokale planene skal danne grunnlaget for å følge opp utvikling og resultater.

¹ SAB = Strategic Advisory Board. Strategic Advisory Board var et rådgivende, internasjonalt panel som ble utnevnt av Universitetsstyret for å vurdere hvordan UiO best kunne oppnå ambisjonene i Strategi 2020. I september 2014 kom panelet med sin rapport Build a Ladder to the Stars.

De tre områdene der fakultetene skal spesifisere tiltak for gjennomføring er: a) utdanning, b) forskning og c) samfunnskontakt, formidling og innovasjon. Hvert område har to overgripende tiltak som skal spesifiseres og gjennomføres på fakultetsnivå.

Fakultetets egne føringer på årsplanen

Et tidligere utkast av fakultetets årsplan ble presentert for instituttlederene den 2. september, og nåværende versjon er revidert i tråd med innspill fra dette møtet.

I tillegg til å svare på tiltakene i UiOs årsplan, ønsker fakultetet å identifisere noen sentrale fortellinger om humaniora. Da dekanens 60-årsdag i august ble markert med en faglig paneldebatt om hvordan HF kunne bli en mer relevant samfunnsaktør, ble dette trukket frem som én tilnærming til hvordan humanioras betydning kan tydeliggjøres.

Fra flere sentrale hold forventes det i dag at humanioras betydning skal identifiseres og relevansen begrunnes. For eksempel er en nasjonal humanioraevaluering i ferd med å ruller ut, en stor del av EUs forsknings- og innovasjonsprogram Horizon2020 handler om å løse sentrale samfunnsutfordringer og denne tankegangen om at forskning skal bidra til å løse samfunnsutfordringer preger igjen Kunnskapsdepartementets forskningsstrategier og NFRs forskningsprogrammer i stadig større grad. Tanken er at fortellingene om humaniora skal virke identitetsskapende for våre ansatte og studenter, og at de skal bidra til å tydeliggjøre relevansen av humaniora både innen undervisning, forskning og for samfunnet for øvrig.

Mange omstillingstiltak gir varige utgifter, mens inntektssiden er mer usikker. Det er derfor nødvendig med sterkere fokus på kostnadsbruk versus måloppnåelse før tiltak iverksettes. Ønsket om å redusere frafall blant studenter og øke gjennomstrømningen er sterk på fakultetets institutter. En rapport utarbeidet av NIFU for å dokumentere arbeidet fakultetet har gjort for å forhindre frafall, viser at over 80 små og store tiltak er iverksatt på instituttene de siste årene i forsøk på å få flere studenter til å fullføre utdanningsløpet. Rapporten konkluderte imidlertid i liten grad med hva som har fungert. Dette skyldes flere ting, men det er en tendens til at tiltak igangsettes raskt uten at resultater fra lignende tiltak innhentes, at det er lite erfaringsutveksling og samarbeid på tvers av instituttene og at resultatet av tiltaket (både i form av økonomiske utgifter og inntekter og mer kvalitative tilbakemeldinger) i liten grad måles. Videre tiltak må være målrettede og kunnskapsbaserte.

Fakultetsstyrets oppgave

Årsplanutkastet inneholder mange tiltak og vi trenger fakultetsstyrets innspill og råd til å prioritere blant tiltakene og forslag til hvilke som skal ut. Flere av tiltakene medfører varige utgifter, mens inntjeningen er usikker. Vi har lagt inn kommentarer under enkelttiltak vi tror vil være særlig kostnadskrevende. En foreløpig ramme for årsplanstiltakene er satt til 2,5 mill. kr, tilsvarende avsetningen for 2015. Endelig størrelse på denne avsetningen kan imidlertid bli endret etter diskusjon i styret.

Dagens økonomiske situasjon

Prognosene for 2015 antyder at overskuddet vil ligge nærmere 100 millioner kr. ved utgangen av året. Hoveddelen av overskuddet ligger på instituttene og er i stor grad knyttet til forsinkelser i ansettelser. Det innebærer at selv om disse utgiftene er forsinket vil de komme. Det er imidlertid krevende å håndtere et stort overskudd. Skulle vi bygge det ned på 4 år ville det kreve et årlig isolert merforbruk på 25 millioner.

Dette vil kreve mange nytilsetninger i fire år etterfulgt av en periode med stillingsstopp til lønnsbudsjettet igjen går i balanse.

En særlig usikkerhetsfaktor er justering i øvrig pensjonsalder. Det er ennå ikke klart når alderspensjonsgrensen også justeres til 72 år i staten, men det er all grunn til å tro at dette vil skje også her. Gitt at de fleste professorer og førsteamanuenser sitter til alderspensjon planlegger vi nytilsetninger i langtidsbudsjettet i forhold til 70 års grensen. Når grensen heves til 72 vil fakultetet kunne få en ikke-budsjettetert ekstraavgift på 40 millioner i langtidsperioden.

En annen usikkerhetsfaktor er om UiO skulle kutte i rammen til fakultetet pga. det store overskuddet. Om dette er realistisk er vanskelig å si. I 2016-budsjettet er det allerede gjort et rammekutt på 1 % for alle fakultetene. La oss si at HF skulle få ytterligere et rammekutt på 1 % i årene 2016-2019. Det ville ført til en mindreinntekt på ca. 24 mill. kroner i perioden.

Fakultetsledelsen har sondert med UiOs sentrale økonomiledelse hvorvidt det ville være interessant at vi låner ut et beløp til sentraladministrasjonen. UiO har for tiden en vanskelig økonomisk situasjon, mye grunnet etterslep på oppussing. En følge av dette var at oppussingen av de øverste etasjene i Niels Treschows hus har blitt utsatt. UiO trenger dermed midler nå, mens fakultetet har brukt for en senere buffer knyttet til økt lønnskostnader. Et lån vil måtte gis under forutsetning av at midlene tilbakeføres fakultetet etter en avtalt tidsperiode. Dekanaten ber om fakultetsstyrets vurderinger av en slik løsning.

Vedlegg:

- [Fordeling av HFers tildeling 2016, notat av 8.9.2015](#)
- [Utkast til HFers årsplan 2016-2018](#)
- [UiOs årsplan 2016-2018](#)
- [HFers årsplan 2015-2017](#)
- [Strategi 2020](#)
- [SAB-rapport: Build a Ladder to the Stars](#)